

Джордж Орвелл

1984

ТОМ 3

Харків
ФОЛІО
2024

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

I

Він не знав, де перебуває. Ймовірно, він був у Міністерстві Любові, але жодного способу переконатися в цьому не було.

Він перебував у камері з високою стелею, без вікон, зі стінами, викладеними блискучим білим кахлем. Приховані лампи заливали її холодним світлом, і чутно було низьке монотонне дзижчання, що, як він гадав, було якимось пов'язано з вентиляцією. Уздовж стіни тяглася

лава чи полиця, достатньо широка, щоб на ній можна було сидіти, її роз'єднували лише двері, а навпроти дверей — унітаз без сидіння. Також тут було чотири телеекрани, по одному на кожній стіні.

У животі відчувався тупий біль. Він мучив його відтоді, як вони захвали його в закритий фургон і повезли геть. Але він також був голодний, і то був жахливий, нездоровий голод. З того часу, як він востаннє їв, могло минути вже двадцять чотири години, а могло й тридцять шість. Він досі не знав, і мабуть, ніколи й не дізнається, коли його заарештували — вранці чи ввечері. Відтоді його не годували.

Намагаючись не рухатися, він сидів на вузькій лаві, схрестивши руки на колінах. Він уже навчився сидіти нерухомо.

Якщо ти робив різкі рухи, на тебе кричали з телеекрана. Але його дедалі дужче мучив голод. Найбільше він прагнув з'їсти бодай шматок хліба. Йому спало на думку, що в кишені його комбінезона може бути трохи хлібних крихт. Може, — він подумав так, бо щось час від часу лоскотало йому ногу, — там є навіть ціла скоринка. Зрештою, спокуса дізнатися напевне перемогла його страх, і він засунув руку до кишені.

— Сміт! — вигукнув голос із телеекрана. — 6079, Сміт В.! Руки з кишень у камері!

Він знову сидів нерухомо, схрестивши руки на колінах. Перед тим, як він потрапив сюди, його привели в інше місце, яке, мабуть, було звичайною в'язницею або тимчасовим ізолятором, який

використовували патрулі. Він не знав, скільки часу пробув там, але минуло принаймні кілька годин — без годинника та денного світла складно було визначити час. То було гамірне, смердюче місце. Вони помістили його в камеру, схожу на ту, в якій він сидів зараз, але страшенно брудну й постійно заповнену ще десятьма-п'ятнадцятьма людьми. Більшість із них були звичайними злочинцями, але серед них було й кілька політв'язнів. Він мовчки сидів під стіною, стиснутий брудними тілами, надто стурбований страхом і болем у животі, щоб надто цікавитися тим, що його оточує, та все ж помічав дивовижну різницю між поведінкою партійних і не партійних в'язнів. Партійні в'язні завжди були мовчазні й налякані, а звичайні злочинці, здава-

лося, ні на кого не зважали. Вони вигукували образи на адресу охоронців, люто відбивалися, коли їхні речі конфіскували, писали нецензурні слова на підлозі, їли пронесену до в'язниці їжу, яку витягали з потаємних схованок у своєму одязі, і навіть кричали на телеекран за спроби відновити порядок. З іншого боку, деякі з них, здавалося, перебували у хороших стосунках з охоронцями, називали їх на прізвиська і намагалися виманити в них цигарки через вічко у дверях. Охоронці теж ставилися з певною поблажливістю до звичайних злочинців, навіть тоді, коли змушені були поводитися з ними грубо. Було багато балачок про табори примусової праці, до яких сподівалася потрапити більшість в'язнів. Наскільки він зрозумів, у таборах було

«все гаразд», якщо ти мав налагоджені контакти і знав, до кого звернутися. Там процвітали хабарництво, фаворитизм і всілякі види шахрайства, гомосексуалізм і проституція, там навіть був самогон, який гнали з картоплі. Становища, яке передбачало певний рівень довіри, домагалися лише звичайні злочинці, особливо бандити й вбивці, які становили своєрідну аристократію. Усю брудну роботу виконували політичні в'язні.

Через камеру проходили найрізноманітніші в'язні: торговці наркотиками, злодії, бандити, торговці контрабандою, п'яниці, повії. Деякі з п'яниць були такими буйними, що іншим ув'язненим доводилося об'єднуватися, щоб їх угамувати. Четверо охоронців, тримаючи за руки й ноги, занесли до камери

здоровенну жінку років шістдесяти з величезними обвислими грудьми і густим сивим волоссям, що розпатланими пасмами волочилося за нею, доки вона пручалася й кричала. Охоронці зірвали з неї черевики, якими вона намагалася їх копнути, і кинули її Вінстонові на коліна, ледь не переламавши йому кістки. Жінка випросталася й крикнула їм услід: «Бісові виродки!» Потім, помітивши, що сидить на чомусь нерівному, вона сповзла з Вінстонових колін на лаву.

— Прости, любчику, — сказала вона. — Я би тако на тебе не садилась, но мене ті педіки сюда швирнули. Вовше не розуміють, як нада поводитьься з леді, — вона замовкла, поплескала себе по грудях і відригнула. — Ізвіняюсь, — сказала вона, — шось я сама не своя.

Вона нахилилася вперед і почала блювати на підлогу.

— Так лучче, — сказала вона, відхилячись назад із заплющеними очима. — Я вот що скажу: ніколи не здержуйся. Виригай всьо, пока воно ше свіже в животі.

Вона пожвавішала й обернулася, щоб ще раз поглянути на Вінстона: схоже, він їй сподобався. Вона обійняла його за плечі своєю великою рукою й притягла до себе, дихаючи йому в обличчя пивом і блювотинням.

— А як тебе звать, любчику? — спитала вона.

— Сміт, — відповів Вінстон.

— Сміт? — перепитала жінка. — Дивина! В мене тоже фамілія Сміт. То ж треба таке, — сентиментальним голосом

додала вона. — Я ж можу бути твоєю мамкою!

Вінстон подумав, що вона й справді могла бути його матір'ю. Вона була відповідного віку й статури, та й, імовірно, люди дещо змінюються після двадцяти років у таборах примусової праці.

Більше з ним ніхто не розмовляв. На диво, звичайні злочинці цілковито ігнорували партійних в'язнів. «Політичні» — називали вони їх із байдужою зневагою. Партійні в'язні, здавалося, боялися заговорити із будь-ким, а особливо — одне з одним. Лише одного разу, коли двох членів Партії, жінок, притисли одну до одної на лаві, серед гомону голосів він випадково почув кілька слів, якими вони пошепки обмінялися, зокрема, згадуючи про якусь «кімнату сто

один», але не зрозумів, про що саме йшлося.

Сюди його привезли, мабуть, десь дві чи три години тому. Тупий біль у животі ніяк не зникав, але іноді слабшав, а іноді знову посилювався, і в унісон із ним його думки то розросталися, то звужувалися. Коли йому ставало гірше, він думав лише про сам біль і про своє бажання попоїсти. Коли ставало краще, його охоплювала паніка. Були моменти, коли він настільки чітко уявляв собі своє майбутнє, що його серце починало шалено калатати, аж забивало подих. Він відчував удари кийків на своїх ліктях і копняки підбитих залізом черевиків на гомілках; бачив, як плазує по підлозі, благаючи милосердя крізь вибиті зуби. Він майже не думав про Джулію. Він не

міг зосередити свої думки на ній. Він любив її і не зрадив би, але це був лише відомий йому факт, такий самий, як правила арифметики. Зараз він не відчував до неї жодної любові й навіть не замислювався про те, що з нею відбувається. Частіше з мерехтливою надією він думав про О'Браєна. О'Браєн повинен знати, що його заарештували. За його словами, Братство ніколи не робило спроб урятувати своїх членів. Але існувало ще лезо для гоління: якщо зможуть, вони передадуть йому лезо. Мине, мабуть, десь зо п'ять секунд, перш ніж охоронці зможуть увірватися в камеру. Обпікаючи холодом, лезо увійде в нього, і навіть пальці, що триматимуть його, будуть розтяті аж до кістки. Усе це він відчував своїм хворим тілом, яке тремтіло й стискалося

від найменшого болю. Він не був упевнений, що зможе використати лезо для гоління, навіть якщо матиме шанс. Природніше було існувати від моменту до моменту, погоджуючись на ще десять хвилин життя, навіть знаючи напевне, що наприкінці його чекають тортури.

Іноді він намагався підрахувати кількість кахлів на стінах камери. Це мало бути легко, але в якийсь момент він завжди збивався з рахунку. Частіше він думав про те, де зараз перебуває і котра тепер година. Однієї миті він був переконаний, що надворі світить сонце, а вже наступної миті був певен, що там панує непроглядна темрява. Він інстинктивно знав, що в цьому місці ніколи не вимикають світла. Це було місце, де немає темряви: тепер він зрозумів, чому

ЗМІСТ

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

I 3

II 42

III 98

IV 134

V 157

VI 169

Додаток 201